

Nevíte, kdo se na vás dívá

Učitelka Andrea Tláskalová přibližuje atmosféru natáčení pořadu Učitelka i svůj přístup k vyučování

JITKA POLANSKÁ

Jednou z učitelek, které teď ze studia České televize promlouvají k desetitisícům školou povinných dětí. Pořad Učitelka sice nedokáže suplovat výuku uzavřených škol, ale může dát dětem výukové podněty a odlehčit rodičům tím, že pomůže navodit režim školního dne. Co je při živém vysílání pro Andreu Tláskalovou nejtěžší? „Nejhroší je se vnitřně vyrovnat s očekáváními rodičů i kolegů, kteří se dívají,“ říká pedagožka, která se v roce 2017 umístila jako druhá v soutěži Global Teacher Prize.

LN Do vaší hodiny pro prvňáky v Učitelce jste přinesla králíka. To byl váš nápad?

Ano, je to náš školní králík, bydlí na školní zahradě a má od dětí devět jmen. V televizi vystupoval pod jménem Ňufík. Večer před vysíláním jsem ho radši vzala k nám domů na verandu, napadlo mě totiž, že by bylo k vzteku, kdyby ho třeba přes noc sežrala liška, jednou se nám to stalo.

LN Tady je třeba objasnit váš vztah ke zvířatům. Původně jste vystudovala zemědělskou školu, bydlíte s manželem v hájovně...

Ano, a zvířata, i celkem neobvyklá, máme také ve třídě, třeba pakobylky. Ve škole také logicky hodně rozvíjím učení venku a ekologické projekty.

LN Bylo to vaše první televizní vystoupení?

První naživo a v této situaci, kdy jsem měla učit. Jinak jsem už jednou byla v Dobrém ránu a jednou nás natáčeli u nás ve škole, právě kvůli učení venku.

LN Bydlíte ve Zbirohu, v kolik jste ráno musela být v televizi?

Na půl osmou. Vstávala jsem jako normálně do školy, ve tři čtvrtě na šest. Ale je fakt, že od půl třetí už jsem nespala a měla jsem dost stažený žaludek. Člověk má samozřejmě strach, jak to dopadne, padá na něj tíha z různých očekávání. Něco jiného je učit svou třídu, něco úplně jiného je mít ve studiu tři neznámé děti a učit další desítky tisíc, na které nevidíte a které jsou zvyklé na různé styly učení. Ptáte se: Bude se jim to líbit? Dá jim to něco?

LN Téma i to, jak výuku pojmete, bylo zcela na vás?

Ano, dostala jsem předmět Člověk a příroda pro prvňáky a v rámci toho si mohu výuku vymýšlet, jak chci. Učitelé daného předmětu tvoří tým a ten spolupracuje. Koordinuje to Národní pedagogický institut, lidé odtamtud jsou s námi přímo „na place“. Měla bych i nadále učit každou středu, vždy prvňáky. Průběžně mám možnost se radit. Dnes odpoledne budu na Sky-u s ředitelkou základní školy v Kunraticích Vitkem Beranem, který je konzultantem pořadu, a budeme tu hodinu probírat. Můžu si zvolit koučovací nebo mentorský přístup.

LN Jak jste tu necelou půlhodinu ve studiu nakonec prožila? Co bylo nejobtížnější?

Nejtěžší bylo právě omezení časem. Původně se mluvilo o tom, že máme půl hodiny. Pak to bylo dvacet pět minut, to je trvání jednoho bloku. Ale teprve na místě jsem si uvědomila, že pár minut ještě ubude na začátku i na konci, moderátorka to musí nějak zarátovat, takže čistého času na výuku nakonec zbylo osmnáct minut. Horečně jsem přemýšlela, jestli něco zkrátit, nebo úplně vy-

Nová zkušenost před kamerou. Pedagožka Andrea Tláskalová učí v televizním pořadu Učitelka každou středu prvňáčky.

FOTO MAFRA - MICHAL ŠULA

nechat a jak to udělat, aby člověk nepůsobil uhoněně, když ho vloženo tlačí čas, a nepřeházel to na děti. To jsem řešila nejvíc.

LN Navíc před obrazovkou nesedí jen děti, ale i jejich rodiče a ti mají různé představy o tom, co je dobrá učitelka...

Přesně tak. Vystupuji před někým, kdo třeba to, co tam s dětmi dělám, nepochopí. Někteří rodiče chtějí, aby to děti dostaly od učitele jasně podané a vysvětlené, a bude jim vadit, že je nechávám tápat, že jim rovnou nedávám správné odpovědi. Ve školách jsou různé učebnice a další

Něco jiného je učit svou třídu, něco úplně jiného mít ve studiu tři neznámé děti a učit další desítky tisíc, na které nevidíte

materiály, každá škola učí trochu jinak a jindy. Vědomí, že vlastně nevím, kdo se na mě dívá a jaká má očekávání, na co je zvyklý, bylo svazující. A nejde jen o rodiče, dívá se i učitelská veřejnost. Ta zase bude očekávat, že dodržíme všechny pedagogické zásady a vše bude maximálně profesionální.

LN Jaké pedagogické zásady učitelé v hodině sledují?

Aby tam bylo počáteční navázání vztahu s dětmi, aby se jim dostalo určité motivace, evokace, názornost, aby to nějak logicky postupovalo, abych děti nechala ob-

Andrea Tláskalová

■ **Vystudovala** střední a vysokou zemědělskou školu. Poté se rozhodla pro profesní dráhu učitelky.

■ **Už devatenáct let učí** na 1. stupni ZŠ ve Zbirohu.

■ **Vede hodiny speciální pedagogické péče** pro děti s poruchami učení.

■ Je koordinátorkou **ekologické výchovy** ve škole, působí v roli výchovné poradkyně.

■ V roce 2017 získala druhé místo v odborné soutěži pro učitele **Global Teacher Prize**.

jevovat a aby došlo k nějaké reflexi na závěr hodiny. To je při vysílání trochu problém, protože na konci bloku přebírá slovo moderátor. Musím na to přistě myslet.

LN V čem se to tedy podobalo vašim hodinám ve škole a co bylo naopak nejvíc odlišné?

Takhle postavenou bych tu hodinu měla i ve škole, v tom rozdíl není. Jen bych se ji snažila učit venku, rovnou v přírodě. Téma bylo jaro, ptáci, jarní květiny... Jiné to je v tom, že ve skutečné třídě pracujeme ve skupinách, máme nějaké pomůcky, ale jak to přesně vypadá v domácnostech, které pořad sledují, to nevím. Ve studiu jsem měla jen tři děti, všechny hrozně fajn, ale jako nashvál, když jsme připravovali seminárka na klíčení, všechny tři usoudily, že je mají dát pod vodu, a ne položit nahoru. Tam jsem řešila, jestli to tak nechat, protože jen část rodičů u obrazovek zná BOV, badatelsky orientované vyučování. Nechají děti doma, aby si to probádaly a přišly na to, že pod vatou se semínku daří hůř? Opravdu je asi nejtěžší, že člověk musí myslet i na to, že učí také děti doma. S dětmi ve studiu by to jinak byla úplná pohoda.

LN Byla nějaká situace, která vás vyvedla z míry?

Jedna se nabízela, a to když

jsem chtěla navést děti na to, že půda je hnědá – hledali jsme, jak podle barvy rozlišit vrabce polního od domácího. A jedno z nich trvalo na tom, že je šedá. Naštěstí mě napadlo, že tak může vypadat hlína, když je hodně sucho. Při badatelském přístupu k učení se samozřejmě může stát, že z dětí vypadne cokoli, a je to v pořádku, ale v televizním studiu je složitější se s tím vypořádat. Asi by bylo jednodušší jim to tam klasicky nasázet, ale to já nemám moc ráda. Takže to bylo s rizikem, že hned nebudu vědět, jak reagovat.

LN Měla jste nějakou zpětnou vazbu, kterou chcete zmínit?

Potěšila mě naše paní ředitelka, která mi napsala, že to bylo moc hezké a že si přeje hospitační záznam – vtipkovala, že mi to započítává jako hospitaci. Mimochodem, tohle vysílání je vlastně taková jedna obří hospitace. Já tedy hospitace nemám moc ráda, protože i když chci sebevíc, nikdy tu hodinu nepostavím tak, aby byly na sto procent zapojené a nadšené všechny děti. Každé má jinou potřebu, takže se vždy dá říct, že něco pro některé dítě tak úplně nebylo. A ještě jednu zpětnou vazbu bych ráda zmínila. Před chvílí jsem otevřela e-mailovou schránku a tam byla zpráva s pochvalou od profesorky Radky Wildové, prorektorky pro koncepci a kvalitu vzdělávací činnosti Univerzity Karlovy. Paní profesorku znám, protože jsem u ní dělala diplomovou práci, když jsem si dodělávala učitelství prvního stupně. Od té doby jsme se neviděli a udělalo mi to ohromnou radost. Obrovská pocta a zase závazek: ježíšmarjá, tak ještě paní prorektorka se na mě bude dívat!

LN Sleduje se teď u učitelů běžně, zda se věnují každému žákovi ve třídě?

Ano, je na to rostoucí důraz. A já to v sobě mám, vím, že se učitel v tomhle ohledu musí snažit, ale zároveň vím, že na sto procent to prostě nejde. Během jednoho školního dne, kdy učím čtyři předměty, mám k tomu ale přece jen daleko víc příležitostí než během osmnácti minut ve studiu.

LN Dávaly se na to i děti z vaší třídy?

Ano, prvňák Pěta mi poslal z mamčinu mobilu esemesku „Ahoj Pěta Šašek“ a psaly mi některé další děti, že už zasadily semínka.

LN Ve studiu jste neměli roušky, ale na chodbách v televizi se asi nosí, že?

My jsme tam chodili v rouškách, jen na vysílání nebyly, ale od dalšího dne, neboli čtvrtý den vysílání, už měli všichni roušky i během vyučování. Je to správné, ale samozřejmě je to daleko těžší, mimika je při práci učitele hodně důležitá a asi i děti v tom nejsou úplně uvolněné. Na mě to působí trochu sklíčujícím dojmem.

Autorka je spolupracovnicí LN

inzerce

FYZIOLOGICKÝ ÚSTAV ČR

Rada Fyziologického ústavu Akademie věd ČR, vyhlásila dne 1. 3. 2020 veřejné výběrové řízení na obsazení funkce

ŘEDITELE/ŘEDITELKY Fyziologického ústavu AV ČR, v. v. i.

Více informací najdete na: <https://www.fgu.cas.cz/jobs>

Když děti začne učit telka

PETRA SMÍTALOVÁ

Krátce poté, co byly kvůli koronaviru zavřeny školy, rozběhl se na druhém programu České televize zábavně vzdělávací program Učitelka. Každý den od devíti hodin tak děti mohou sledovat živě vysílané výukové bloky, které jsou primárně určeny žákům prvního stupně základních škol a jež vedou vystudovaní pedagogové. Vedoucím tohoto projektu se stal **Luboš Rosí** s redakce plánování a analýz ČT.

LN Jak vznikl program Učitelka? Jeho příprava musela být poměrně rychlá vzhledem k tomu, že školy se zavřely 11. března a Učitelka se na ČT rozběhla už 16. března.

Vznik pořadu byl opravdu velmi hektický, měli jsme na to jen několik málo dnů. S nápadem přišel generální ředitel Petr Dvořák a vedení zpravodajství nabídlo, že se pokusíme projekt v tak krátkém čase realizovat, protože máme na stanici ČT24 skoro každodenně zkušenost s něčím, na co je potřeba reagovat okamžitě, s něčím, u čeho je třeba takzvaně přeskádat vysílání na poslední chvíli a spustit v jakoukoliv denní nebo noční

dobu mimořádné vysílání. Já dostal zadání vytvořit pořad ve čtvrtek 12. března s tím, že v neděli se už mělo zkoušet a v pondělí vysílat. Přitom na začátku nebylo téměř nic – hledali jsme vhodné prostory, neměli učitele ani obsah jednotlivých předmětů, narychlo jsme sháněli vysílací tým a dramaturgii jsme tvořili v opravdu zrychlených podmínkách. Musím poděkovat vedení ČT, že nám dalo volné ruce v tom, jak bude celý pořad koncipován, a hlavní dík patří všem kolegům napříč obory a specializacemi, kteří se v rekordní době do projektu zapojili. Doslova za pár hodin vznikla znělka i celá grafická výbava, architektonicky jsme vyřešili základní podobu jindy prázdného studia, spolu s ministerstvem školství sehnali učitele, vytvořili základní záběrování pořadu a v neděli odpoledne už se mohlo začít zkoušet.

LN Bylo obtížné tak narychlo oslovit pedagogy, kteří by se ujali živého televizního vyučování?

Ano, tohle jsme od počátku brali jako nejtěžší úkol a jsme rádi, že ministerstvo dokázalo vše vyřešit. Zájem učitelů byl sice velký, ale velké byly taky

FOTO ČESKÁ TELEVIZE

jejich obavy z živého vysílání. Ještě v pátek odpoledne jsem několika desítkám z nich vysvětlil, že to zvládnou a že rozhodně nemůžeme start Učitelky ani posunout, ani nemůžeme pořad předtáčet. Tohle je pro mě dosud neuvěřitelné – že se do toho učitelé opravdu přes trému a nezkušenost s televizním pro-

středím pustili a že to zvládají výborně.

LN Co je podle vás největším přínosem pořadu a v čem jsou naopak jeho slabiny?

Ten přínos denně komentují rodiče na Facebooku pořadu nebo na našem webu. Chválí, že pořad jejich děti baví, že se díky němu mohou učit na dálku, že zvolená forma je dostatečně zábavná i smysluplná. Případné slabiny s tím souvisí: někdo by přivítal více hodin, jinou látku nebo třeba jiný přístup k učení, ale to lze jen těžko vyřešit. Každá škola a každá třída na tom je z hlediska probírané látky trochu jinak, takže nemůžeme vyhovět úplně všem. Proto je pro nás důležité, že jak obsah výuky, tak metodologii garantuje a upravuje MŠMT.

LN Jak dlouho program poběží? Bude v nějaké formě pokračovat i poté, co se školy znovu otevrou?

Tuhle otázku zatím nemáme vyřešenou. Věděli jsme jen termín, kdy musíme začít. Všichni do toho jdou s tím, že datum ukončení nebo nějaké výrazné změny v dramaturgii pořadu jsou nejisté, stejně jako veškeré momentální dění nejen v naší zemi.